

Thorvald Staunings tale Øjeblikkets politik

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

15. november 1933

Sted

Socialdemokratisk Forbund,
Rømersgade 22

I Morgen er det et Aar siden vi havde Folketingsvalg. - Det var fremkaldt, fordi Venstre og Konservative modsatte sig den nødvendige Valutacentral og Importregulering, endskønt denne er nødvendig for Sikringen af Landbrugets Afsætning. Fins

Valget godkendte Regeringens Arbejde og gav vort Parti 65.000 Stemmers Fremgang, medens Venstre fik en alvorlig Afklapsning.

Det ser i disse Dage ud, som om Venstre havde glemt det Valg. Der tales igen imod Valutaloven, som nu skal fornyes, og de Konservative fabler om at styrte Regeringen og at Valg kan ventes. - Der er imidlertid ikke mange, der lader sig forvirre af Højres Krigsraab, og Befolkningen frabeder sig Eksperimenter, der forøger det Kaos, som kapitalistisk Husholdning har fremkaldt.

Hvis Valutaloven bortfalder, betyder det meget hurtigt en Forøgelse af Arbejdsløsheden med mindst 50.000 Mand og en yderligere Spærring af Adgangen til det danske Landbrugs Hovedmarked. - Og hvad der iøvrigt kan ske er det bedst ikke at tale om.

Det er fantastisk, at Politikere, der betegner sig selv som Erhvervs- Repræsentanter, vover at kræve Valutaloven ophævet, men det har vi altsaa oplevet i disse Dage. Holdningen til Kriselovgivningen vækker ogsaa forstaaelig Opsigt.

I Maaneder har der lydt Krav om forbedret Kødordning, om ny Svineregulering, om Hindring af en skadelig Kornimport ved en Kornordning, om Rentesænkning og om Smørordning til Forbedring af Prisen, men endskønt forslag er fremsat baade i sidste og i nuværende Rigsdagssamling, nøjes Oppositionens Partier med politiske Angreb.

Der er uhyre Trang til Hjelpeforanstaltninger i Sønderjylland, først og fremmest Rentesænkning og øvrige Landbrugslove, men Oppositionen har ikke travlt. Naar de almindelige Kriselove er gennemført, maa særlige Hjelpeforanstaltninger antagelig iværksættes for Sønderjylland, men hertil kræves Penge. De Konservative har længe krævet vidtgaaende Hjælp - dybtgaaende Sanering - man taler om Anvendelse af 100 eller flere Millioner Kroner, men det konservative Parti meldte sig som Modstander af den forelagte Lov om en Ejendomsbeskatning i Følge med Rentelettelsen, endskønt det er foreslaaet, at Udbyttet af Ejendomsskatten skal anvendes til Hjælp for Sønderjyllands Landbrugere og Haandværkere.

Man sagde med Rette i Sønderjylland, at de Konservatives Tale er intet værd, naar de modsætter sig Fremskaffelsen af de Penge, som de taler om at anvende til Forbedring af den sønderjyske Befolknings Kaar.

Det vilde værere forstaaeligt, om vi viste Betænelighed overfor de Reguleringer, som Landbruget kræver, thi deres Formaal er at hæve eller at

stabilisere en passende Pris for Landbrugsprodukter.

Vi har imidlertid erkendt, at man ikke bør fastholde en Profit i Form af en lav Pris, naar denne hviler paa abnorme Forhold.

Vi tager Hensyn til de Misforhold, som er opstaaet, de, der viste sig i lave Priser paa de animalske Produkter - Kød, Flæsk, Smør osv.. Ved Aarets Begyndelse var Engros-Prisniveaueet for disse Eksportvarer 16 pCt. under Prisniveaueet i 1913, medens Prisniveaueet for en Række varer, der importeres eller fremstilles af importerede Raavarer, ligger langt over Priserne i 1913, f.Eks. Træ, kemisk-tekniske Varer, Metaller, Tekstil og Konfektion, paa hvilke Prisniveaueet er imellem 40 og 90 pCt. over Priserne i 1913.

Naturligvis er det behageligt at faa billige Fødevarer og billigt korn til Produktion af Flæsk, men det er i Længden en usund Situation for Landet, thi den er ødelæggende for de paagældende Produktioner, og det er disses Opretholdelse, der er det vigtigste for Arbejderklassen.

Venstre og Konservative kræver ind til Fordel for det besiddende Landbrug,

men forsøger at smutte bort, naar de Arbejdsløses beskedne Krav stilles, naar Arbejdsløsheden skal modvirkes, og naar Regningerne skal betales. – En saadan Politik er imidlertid ikke holdbar.

Kriselovgivning mas gennemføres, thi Landbrugets Produktion maa opretholdes og styrkes, men Arbejdsløsheden maa ogsaa modvirkes ved en Regulering, der er ligesaa berettiget som Svinereguleringen, og de Arbejdsløse maa have Hjælp, saa længe vi ikke kan overvinde Arbejdsløsheden, selv om der er forholdsvis mindre end i mange andre Lande.

Modstanden imod de nødvendige Midlers Tilvejebringelse er ganske urimelig. Byernes Ejendomsbesiddere har haft mange gode Aar, trods Krisen, det vilde være ganske meningsløst at aabne dem en Adgang til Rentesænkning, altsaa til mindre Udgift, uden samtidig at paalægge dem en Afgift til Hjælp for de Kriseramte.

Landets Industridrivende har ved Importregulering og Kriselovgivning haft saa betydelige Fordele, at de ikke bør modsatte sig en rent midlertidig Skat til Fordel for de Arbejdsløse, det er Skaberi, naar man modsætter sig, at en Indtægt paa 12.000 Kr. afgiver 30 Kr. ekstra.

Det kan ikke være sagligt forsvarlige Hensyn, der dikterer Oppositionen dens Standpunkt. Hvad Venstres Styrelse venter sig, er ikke til at forstaa; det er helt utroligt, at Landbruget, der føler Krisens Tryk, skulde være imod, at Arbejderne og deres egne Kommuner faar en haardt tiltrængt Haandsrækning. Det maa være uvedkommende Grunde, der bevirker, at Landbruget - Husmænd og Gaardmænd - ikke faar de Kriselove, som der er Mulighed for at gennemføre.

De Konservatives Motiver og Maal er mere tydelige. Siden Udviklingen i vort Naboland medførte Opløsningen af det socialdemokratiske Parti, har Christmas Møller og nogle af hans Medarbejdere følt sig tiltrukket af det ejendommelige Talent, som dermed har vist sig.

Nu taler de Konservative et nyt Sprog, nu vil de knægte og knuse Socialdemokratiet; Maalet er, siger Christmas Møller, et Samfund uden Socialdemokrati.

Vi tror nu ikke, at han oplever dette i Danmark, men han har den Udvej at rejse

til Rusland eller et andet Land, hvor Opgaven – foreløbig er løst. Saa længe han imidlertid virker paa dansk Grund, maa han nok indrette sig derefter. Han har imidlertid draget sit Parti ud i den golde Opposition. Det konservative Parti har forladt aktiv Politik og yder kun sin Indsats ved højstemte Ord, der dog ikke virker som Basunerne paa Jerikos Mure. Det gamle Højre har erklæret sig for Revolutionen; Udviklingslinien, som andre har fulgt, fører ikke hurtigt nok frem. Det man blive Partiets egen Sag, men Partiets Holdning til de politiske og økonomiske Spørgsmaal er ogsaa Befolkningens Sag.

Det er muligt, at Konservative og Venstre ligesom for et Aar siden vil danne en fælles Front, men der falder ingen Regering af den Grund. Man øjner et Forsøg paa at konstatere Ministeriets Affældighed ved at bruge Landstingsmagten til Hindring for al nødvendig Lovgivning. Kommunerne maa ikke faa Hjælp til de sociale Opgaver, de skal overlade de Arbejdsløse til Sulten eller beskyldes for daarlig Økonomi, hvis de yder de Arbejdsløse Hjælp. Sønderjyderne skal ophides ved ikke at faa Rentesænkning og anden Hjælp – og maaske der saa kan blive en ny ophidset Styrke til den lille konservative Hær. Man ser tydeligt de Konservative Maal under den ændrede Opmarch.

Vi, der er Realpolitikere, regner med Magtforholdene som de er, og Befolkningen maa gøre det samme. Kan Landbruget undvære Kriseforanstaltninger og maa Kommunerne og de Arbejdsløse dele Skæbne med Bønder og Husmænd, saa er det trist nok, men Venstre og Konservative har et Landstingsflertal, der gør dette muligt. Men det vil tage god Tid, hvis man med dette Middel vil tage Livet af Regeringen. Vi kan vente igen, som vi har ventet før, og det bliver ikke os, der skriger først. Om Vælgerne før eller senere skal spørges, afgøres ikke af de konservative Førere, som er begyndt at tale derom. Den Afgørelse træffes af de, der har Ansvaret for Landets Styrelse, naar Tiden dertil er inde.

Regeringens Partier har vist Viljen til at tage Hensyn til alle Samfundslag, der trykkes af Krisen, og Befolkningen vil ikke mangle Forstaaelse af den Politik, der er ført hidtil. Vi er fremdeles rede til at medvirke til alle foreliggende Opgavers Løsning, men afviser absolut Mindretallenes Forsøg paa at udøve Diktatur ved Hjælp af Sabotage overfor Lovgivningen, som er nødvendig.

Endnu er det Tid til at sikre Produktionens Fortsættelse, Højnelse af Vilkaarene for det producerende Landbrug, Ophjælpning af dem, der er trykket ned af

Krisen, men det er den rolige og alvorlige Forhandlings Vej, der maa betrædes.

Kilde

Rigsarkivet: Statsministeriet Thorvald Stauning, Embedsarkiv. 1929-1942 (0001+M01). Taler, artikler med videre.

Kildetype

Maskinskrevet manuskript

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thorvald-staunings-tale-oejeblikkets-politik-1933>